

معجزه‌ای به نام «ایستگاه خیابان روزولت»

ظاهر آمریکایی‌ها درباره انقلاب دوم دست کم در عرصه فرهنگی و هنری بیش از ما ایرانی‌ها انقلابی رفتار کرده‌اند. وقتی فیلم آر گور را ساختند و میشل اوپاما بانوی اول آمریکا از کاخ سفید در حرکتی بی‌سابقه اسکار بهترین فیلم را به کارگردان آن اعطا کرد تازه عده‌ای در ایران متوجه شدند اهمیت انقلاب دوم چقدر بوده است. با این حال باز هم در عرصه هنر اتفاقی در داخل ایران نیتقاد و فیلم با مجموعه تلویزیونی خاصی با این موضوع تولید نشد. در همچنان بر همان پاشنه چرخید تا امروز و این هنوز هم ادامه دارد. حافظه جوان ایرانی درباره تسخیر سفارت آمریکا یا همان لانه جاسوسی هنوز به همان تصاویر سیاه و سفیدی برمی‌گردد که دانشجویان پیرو خط امام را در حال بالا رفتن از در سفارت نشان می‌دهد و در فیلم این‌ها فیلم هم به تمویر کشیده شده است یا به همان فیلم آر گور. از گو آن قدری که قرار بسود فیلم مهمی از کار درنیامد و مورد توجه محافل هنری از سوسی منتقدان قرار نگرفت با این حال به لحاظ ساختار فنی و تکنیکی و کارگردانی فیلم بدی هم از کار درنیامد. از تولید آرگو تقریباً ۱۲ سال می‌گذرد با این حال هنوز مراکز غربی و طویل فرهنگی و هنری ما نتوانسته‌اند اثر قابل توجه نمایشی در این باره تولید کنند. نه اینکه نخواسته باشند واقعا نتوانستند. حوزه هنرهای نمایشی ما ظاهر ا در نتوانستن با عرصه خودروسازی و رقابتی جدی دارد. همه نشانه‌ها برای اینکه می‌توان خودروی خوب ساخت وجود دارد اما نتیجه هیچ وقت به تولید یک خودروی ملی خوب ختم نشده است. در سینما و سریال‌سازی وضع به این بدی نیست. فیلم و سریال با کیفیت فنی و تکنیکی کم ساخته نمی‌شود اما آثار آن‌طور که باید نقطه زن نیستند و اغلب حتی به نقطه‌ای که باید نزدیک هم نمی‌شوند. می‌توان گفت میان‌مایگی توقف گاهی است که آثار نمایشی مادر گستره‌ای عظیم به آن گرفتار هستند

و این درحالی اتفاق می‌افتد که همه می‌دانیم توان و داشته‌های جوانان ما در هنرهای نمایشی خیلی بیشتر از اینی است که مشاهده می‌کنیم و مشکل بیش از همه در مدیریت این داشته هاست. آن دستنی که باید ظرفیت‌ها را کنار هم بچینند و مانند موتور ی پشمان عمل کند به دلایل مختلف در وسط میدان نیست و آن عزمی که باید وجود داشته باشد در مدیران میانی به چشم نمی‌خورد. در حوزه کتاب اما گهگاه شاهد اتفاقات خوبی هستیم. رهبری معظم انقلاب به عنوان یک کتابخوان حرفه‌ای علاوه بر کتاب‌های مختلف در ژانرهای متفاوت کتاب‌های مرتبط با انقلاب اسلامی را به طور جدی رصد می‌کنند و تقریظ هایی که بر این کتاب‌ها می‌نویسند به دیده شدن و تبلیات آنها کمک زیادی می‌کند. ایشان در تقریظی که روز گذشته از آن رونمایی شد به کیفیت خوب کتاب خیابان‌های روزولت اشاره کرده و آن را ستوده‌اند. کتابی با موضوع تسخیر لانه جاسوسی، همان موضوعی ۱۲ سال پیش فیلم آمریکایی آرگو به آن پرداخته بود. رهبر انقلاب در پایان تقریظ خود به نامگذاری خوب کتاب هم اشاره کرده‌اند. خیابانی که امروز همه در تهران آن را با نام شهید مفتح می‌شناسیم پیش از انقلاب با نام روزولت یکی از رؤسای جمهور وقت ایالات متحده شناخته می‌شد. کندی، آن پزنهور و چند رئیس‌جمهور دیگر آمریکا نیز روی برخی خیابان‌های دیگر نام خودنمایی می‌کردند و این نشانه‌ای از جاذ و وابستگی رژیم پهلوی به ابرقدرت آن زمان نیست. کشوری که یکی از بزرگ‌ترین کودتاهای تاریخ جهان را در ایران رقم زده بود توانسته بود نام رؤسای جمهورش را بر خیابان‌های پایتخت ایران حک کند اما با طوفان انقلاب اسلامی و پس از آن انقلاب دوم در پا شنه دیگری چرخید و یکی از بزرگ‌ترین سفار تخانه‌های جهان که پایگاه ضرورتین جواد شمقدری را بپیمزد که در دهه ۷۰ یک فیلم درباره این موضوع ساخت. هر چند طوفان شن به لحاظ کیفیت فیلم قابل ملاحظه‌ای از کار در نیامد ولی للمان خوش است که آن قدرها هم بی‌عمل نبودیم. خدا درباره تسخیر سفارت آمریکا یکی از معجزاتی را به ما نشان داد اما ما دست کم در فرهنگ و هنر معجزه خدا را نادیده گرفتیم. واقعا اگر آمریکایی‌ها قیام را بود درباره چنین معجزه‌ای فیلم بسازند چگونه عمل می‌کردند؟ با این‌حال طوفان شن‌های زیادی در تاریخ انقلاب اسلامی وجود دارد که فرهنگ و هنر ما با خونسردی از کنار آنها فقط رد شده‌اند. ایستگاه خیابان روزولت در اینباره و در میان بی‌عملی ما می‌تواند یک معجزه قلمداد شود.

روایت سوم

روایت معاون پژوهشی سابق مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی درباره شکل‌گیری «ایستگاه خیابان روزولت» دیگر سیر انداخته بودم که محمد محبوبی شانه زیر این بار داد دیدیم خیالمان از همه آن مؤلفه‌هایی که می‌خواستیم، از قبیل سند پایه بودن، ویراسته و روان نوشتن، موجز نویسی و دور بودن از اطناب خاص و وسواس داشتن در پذیرفتن ادعاها راحت خواهد بود و مخاطب پس بزند. جدای از دلگرم نبودن به روش پر تعداد و پرهزینه طرح، نسبت به رویکرد آن هم نقدهایی داشتم. از جمله اینکه برای نگارش یک روایت جامع ایرانی درباره آن حادثه که ابعادی بین‌المللی داشت، اصلی‌ترین مرجع ما باید اسناد قرار گیرد و تاریخ شفاهی مکمل آن باشد. چه آنکه هم فاصله زمانی غبار فراموشی بر خاطرات نشانده و هم تغییر سلاقی ممکن است موجب ایجاد اختلال در آن شود. دیگر سیر انداخته بودم که آقای محبوبی، شانه زیر این بار داد. گفت من حاضرم این کتاب را بنویسم. سابقه کاری او نشان می‌داد خیالمان از همه آن مؤلفه‌هایی که می‌خواستیم، از قبیل سندپایه بودن، ویراسته و روان نوشتن، موجز نویسی و دور بودن از اطناب خاصه اطناب ممل و از قضا منطبق بر نیاز ما هم بود. فقدان بخشی از اسناد مورد نیاز بود. نه او اهل تسلیم شدن بود و نه بر یکی اهل همکاری؛ اگر چه با روحیه جهادی و پشتکار موانع یک به یک بر طرف شد و بخشی از اسناد برای اولین بار در این کتاب به افکار عمومی عرضه شده است، اما سایه این جنگ تا آخرین روز تألیف ادامه یافت. تسلط نویسنده به زبان انگلیسی و مهارتش در یافتن اسناد خارجی



روزنامه‌سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران
صاحب امتیاز: پیام‌آوران نشر روز
مدیرعامل و مدیرمسئول: محمدجواد اخوان
سر‌دبیر: غلامرضا صادقیان
آدرس: تهران، خیابان بیهقی
کوچه شهیداکبر زجاجی (چهاردهم غربی)، پلاک ۱۲
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۵۴۵۴۸۸
روابط‌عمومی: ۸۸۵۲۳۰۶۰ - فکس: ۸۸۴۹۸۴۶۶
توزیع: مؤسسه نشرگستر امروز نوین ۸۸۷۳۰۹۴۲
چاپ: همشهری
Public@JavanOnline.ir

| روزنامه جوان | شماره ۷۱۵۷ | پنج‌شنبه ۱۷ آبان ۱۴۰۳ | ۲۷ ربیع‌الثانی ۱۴۴۴ | اذان ظهر: ۱۱:۴۸ | غروب آفتاب: ۱۷:۱۰ | اذان‌مغرب: ۱۷:۴۹ | نیمه‌شب‌شروع: ۲۳:۰۶ | اذان‌صبح‌فردا: ۵:۱۰ | طلوع آفتاب‌فردا: ۶:۲۶ |

گزارشی پرفایده از تسخیر لانه جاسوسی

آیین رونمایی از تقریظ رهبر معظم انقلاب بر کتاب «ایستگاه خیابان روزولت» بر گزار شد



مصطفی شاه کر می

برای نگارش این کتاب، به منابع فارسی و انگلیسی مراجعه کردیم تا بتوانیم روایت‌های مختلف را بررسی و مقایسه کنیم. هدف ما این بود که از تله‌های روایتی غربی دوری کنیم همچنین از محتوای تبلیغاتی و چهار چوب‌های محدود قرار نگیریم. به گزارش جوان، آیین رونمایی از تقریظ مقام رهبری بر کتاب «ایستگاه خیابان روزولت» روز گذشته در مؤسسه انقلاب اسلامی بر گزار شد. حجت‌الاسلام احمد خزاعی رئیس مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی و ناشر کتاب «ایستگاه خیابان روزولت» در ابتدای این برنامه، درباره مراحل تولید و نشر گفت: پس از تسخیر لانه جاسوسی، مجموعه اسناد کشف شده توسط دانشجویان پیرو خط امام به تدریج در قالب مجموعه کتاب منتشر شد. تعداد این کتاب به حدود ۷۸ جلد رسیده بود و البته نایاب هم شده بود و تهیه آن برای علاقه‌مندان سخت بود. در نهایت در سال ۱۳۸۶ مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی این کتاب‌ها را در هشت جلد منتشر کرد. از سوی دیگر سه جلد هم از اسناد جدیدی که به دست آمده بود به این آثار اضافه شد.

پس‌فرد به گلابه رهبر انقلاب

وی افزود: رهبر انقلاب در دیداری که در سال ۱۴۰۱ با جمعی از پرستاران داشتند، این گلابه را مطرح کردند که هنوز ابعاد مهم واقعه تسخیر لانه جاسوسی و اسناد آن برای مردم به ویژه نسل جوان روشن نشده است. این انگیزه مهمی شد تا مؤسسه به تدوین یک اثر پژوهشی جامع در این زمینه باشد. کتاب «ایستگاه خیابان روزولت» حاصل حدود دو سال تلاش آقای محبوبی و بازخوانی حدود ۱۰ هزار سند است. ایشان با تسلطی که بر زبان انگلیسی داشتند، منابع دسته اول و خاطراتی را که به زبان انگلیسی منتشر شده بود نیز با دقت خوانده و تجزیه و تحلیل و فرآوری کردند. وی با تأکید براینکه هنوز اسناد زیادی درباره لانه‌جاسوسی وجود دارد که منتشر نشده و لایه‌های طبقه‌بندی آن بر طرف شده است، عنوان کرد: کتاب جدیدی در این زمینه که متکی براین دست از اسناد قابل انتشار است را به زودی منتشر خواهیم کرد، البته در گذشته آثاری را متکی بر اسناد چاپ کرده‌ایم که برنده جایزه جلال آل احمد و کتاب سال جمهوری اسلامی ایران شده است.

رئیس مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی خاطرنشان کرد: پس از طرح موضوع اهمیت و روایت گلمه‌ندی از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی بود که فرموده بودند، چرا درباره اسناد جاسوسی کاری صورت نگرفته درحالی که دشمن خواند و نوشت ولی ما این کار را نکردیم؟ مخاطب سخنان ایشان جوانان بود چرا که فکر می‌کنم شاید پیشکسوتان کم‌کاری شدید دارند لذا ما در موسسه از دکتر محتسب‌المیراوند و دکتر اهل تحقیق و پژوهش هستند، دعوت کردیم تا این پروژه را انجام دهند. خزاعی گفت: کتاب «ایستگاه خیابان روزولت» به‌قول طلیه‌ها «سند‌التور» است یعنی آیشاری پر بار از اسناد است. در این کتاب همچون سایر آثاری که در مؤسسه منتشر شده است، این اسناد هستند که حرف می‌زنند. حتی تحلیل‌ها برپایه اسناد است چون اسناد سلاح‌قلم است که فرآوری دل و جان محقق قرار می‌گیرد و در مجموع قدرت نرم را تشکیل می‌دهد. در شرایط جنگ ترکیبی و شناختی که دشمن سعی دارد، ذهن و ضمیر جوانان را مورد هدف قرار دهد، ارزش کار تولید محتوا و سند و تحلیل کاری پس از رزمندگی است که موسسات مختلف مشغول آن هستند و مادر مجموعه موسسه تاریخ

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم:

هرگز نمی‌توانید همه مردم را با دارایی‌تان بپوشش دهید. پس با آنان باگشادم‌رویی و خوش‌رویی تمام‌برخورد کنید.

الکافی ج ۲ ص ۱۰۲ ح ۱

آیین رونمایی از تقریظ رهبر معظم انقلاب بر کتاب «ایستگاه خیابان روزولت»



تقریظ رهبر معظم انقلاب بر کتاب «ایستگاه خیابان روزولت»

«این، گزارشی متقن و پرفایده از یک حادثه مهم در تاریخ انقلاب یعنی تسخیر لانه جاسوسی در سال ۵۸ است. این کتاب پرکننده یکی از خلأهای رسانه‌ای و تبلیغاتی ما است. ما به جنگ روایت‌ها در یکپارچه‌ای جهانی توجه لازم را نکرده‌ایم و دشمنان و بدخواهان ما از غفلت ما بهره برده و بسیاری از حوادث را روانه‌نشان داده‌اند. باید از نویسنده این کتاب و تلاش ارزشمندش قدردانی شود به خاطر اقدام هشیارانه‌اش در این عرصه مهم. نثر کتاب روان و رسا و تحقیق و تحلیل‌های آن منطقی و صادقانه و قانع‌کننده است. نام انتخاب شده برای کتاب عالی است.»

معاصر در این زمینه کارهایی را انجام می‌دهیم و معتقدیم اگر جوان‌ها را باور کنیم، حتما شاهد دستوردهای مکرر دیگری خواهیم شد.

این کتاب قابلیت ترجمه دارد

حسین محمدی سیرت نویسنده، پژوهشگر و استاد دانشگاه امام صادق (ع) نیز در بخش دیگری از این مراسم گفت: در حدود یک دهه‌است که روابط بین ایران و آمریکا مورد توجه نویسندگان قرار گرفته و آثار زیادی هم تولید شده است اما نکته‌ای که وجود دارد این است که روایت‌ها بیشتر برای ایجاد یک رابطه همدلانه و رفع سوءتفاهم بین دو کشور است اما کتاب «ایستگاه خیابان روزولت» به بیان واقعیات روابط بین ایران و آمریکای می‌پردازد. وی ادامه داد: نکته دیگر اینکه این کتاب از شعار عبور کرده و تعادل در روایت را شاهد هستیم، همچنین این کتاب پاسخ بسیاری از سؤالاتی را که در فضای علمی وجود دارد می‌دهد. ضمنا خصومت ایران و آمریکا و ریشه آن در این کتاب دیده می‌شود. این کتاب قابلیت ترجمه دارد و می‌توان یک روایت ایرانی مستند از تسخیر لانه جاسوسی را به دنیا ارائه کرد.

محمدی سیرت اظهار کرد: این کتاب در وضعیت امروز نیز بسیار جایگاه مهمی دارد و نشان می‌دهد که پیروزی انقلاب ضربه بزرگی بر آمریکا زده؛ تمدنی که در روزگاری از شرق و غرب همه کاره بوده اما امروز تمام تلاشش را برای حفظ آخرین دیدنه‌بان خود یعنی رژیم صهیونیستی با میلیاردها دلار حفظ می‌کند که به مدد اخلاص جریان مقاومت این دیده‌بان هم حذف خواهد شد.

دوری از تله روایت‌های غربی

محمد محبوبی، نویسنده کتاب «ایستگاه خیابان روزولت» هم در این مراسم گفت: مسئله ما در این کتاب تسخیر سفارت آمریکا در تهران بود و برای آن یکسری مواد اولیه به عنوان منبع دست‌اول داشتیم که استفاده از آنها سخت و طاق‌فراسا بود. برای نگارش این کتاب، به منابع فارسی و انگلیسی مراجعه کردیم تا بتوانیم روایت‌های مختلف را بررسی و مقایسه کنیم. هدف ما این بود که از تله‌های روایتی غربی دوری کنیم و همچنین از محتوای تبلیغاتی و چهارچوب‌های محدود قرار نگیریم.

وی افزود: در این مسیر، از بیش از ۴۰ کتاب فارسی استفاده کردیم که هر کدام ملاحظات خاص خود را داشتند. نگارش این کتاب حدود یک سال و هشت ماه به طول انجامید، عمدتاً به دلیل تطبیق و موازنه‌سنجی گزارش‌های مختلف از یک واقعه. به عنوان مثال، در مورد و قه ۲۵ بهمن، گزارش‌های متعددی وجود دارد و ارزیابی صحت این گزارش‌ها کار زمان‌بری است.

نویسنده کتاب «ایستگاه خیابان روزولت» تأکید کرد: یکی از چالش‌های بزرگ، مواجهه با باورهای مشهور و تلاش برای روایت‌شنکی بر اساس اسناد و مستندات موجود بود. در بررسی خاطرات و گزارش‌های منتشر شده توسط انگلیسی‌ها و آمریکایی‌ها، باید توجه داشت که این گزارش‌ها اغلب مهندسی شده و غیرصادقانه هستند. لذا در بررسی اسناد آمریکایی، متوجه شدیم که این اسناد اغلب مهندسی شده و دارای تله‌های روایتی هستند.

محبوبی گفت: برای ارائه اسناد به جامعه، به‌ویژه در کتاب‌های درسی، ادبیات کودک و نوجوان، و تولید یادکست و مستند، باید توجه داشت که انتشار صرف اسناد به این معنا نیست که عموم مردم آن را درک خواهند کرد. اسناد خام به‌تنهایی نمی‌توانند به‌طور کامل مفهوم مورد نظر را منتقل کنند. بنابراین، برای دستیابی به درک مطلوب در جامعه، به‌ویژه برای کودکان و نوجوانان، و در زمینه‌های آموزشی، لازم است که این اسناد به صورت فرآوری‌شده ارائه شوند.

محصول پیش‌رو مملو از نکات نوظافت است و دیدن حوادث در بستر زمان آنها، کتاب را به اعتباری رسانده است که مطمئناً هر خواننده‌ای و با هر سلیقه‌ای، از خواندن کتاب رویگرد نخواهد شد. خاصه آنکه مطالعه آن مرا به یاد روش رهبر معظم انقلاب در روز استیضاح بنی‌صدر انداخت. پرهیز از بهتان به دشمنان و حتی تیرنه کردن آنها در برخی اتهامات مشهور، در کنار بیان استدلال محکم و متکی بر اسناد برای اثبات حرف میبایای انقلاب اسلامی.



«ایستگاه خیابان روزولت» متقن، معتبر و جامع



تاریخ انقلاب اسلامی و تولید کتاب و دیگر محصولات فرهنگی، تقریباً کار خاصی انجام نشده است... باید در خصوص نگارش تاریخ صحیح و واقعی انقلاب اسلامی کاری جدی انجام و غفلت‌های گذشته جبران شود»... «باید از فضای فرهنگی کشور به ویژه در حوزه تولید و نشر کتاب مراقبت شود زیرا برخی به دنبال تاریخ‌سازی جعلی و ترویج ضدارزش‌ها از طریق کتاب هستند... کسانی که در این میدان جهاد فرهنگی حضور دارند باید حق جهاد را به جا آورند و آنگونه که شایسته است به ترویج ارزش‌های دینی و واقعیات انقلاب اسلامی و دفاع مقدس بپردازند... بالاخره این انقلاب بر مبنای یک تفکر اسلامی بنا شده است. اگر اسلام یک نظر سیاسی نداشت انقلاب بر مبنای اسلام انجام نمی‌گرفت، یک نظام راسداس آن به وجود نمی‌آمد. این نظام با همان تفکر اسلام‌شکل گرفته و بناسات حرکت کند، این یک تفکر سیاسی بی‌معنای نیست و در مقابل، مکاتب سیاسی و نظرات سیاسی در دنیا هست اگر ما مشاهده نکنیم کسانی چه در مقالات، چه در کتاب‌ها و حتی در تاریخ‌نویسی و بیوگرافی نویسی، تخصصی‌ن را می‌خواهند معرفی کنند. چگونگی بیان مطلب این نتیجه را می‌دهد که تفکر سیاسی را که امروز جمهوری اسلامی مبتنی بر اوست یعنی همین شکلی که ما و مسلمانان به آن معتقد هستیم این را در خلال یک کتاب تاریخی رد کنند، خوب این وجود دارد و الا آن هست.»

هشدار امام راحل درباره تحریف تاریخ

حضرت امام خمینی(ره) نیز دربیانات خود به موضوع تحریف تاریخ واقعیات توجه داشته‌اند که به‌عنوان نمونه به یکی از آنها اشاره می‌شود:

«روشن شدن مبارزات اصیل اسلامی در ایران از ابتدای انعقاد تطفه‌اش تاکنون و رویدادهایی که در آینده اتفاق می‌افتد، از مسائل مهمی است که باید نویسندگان و علمای متفکر و متعهد آن را بپردازند. درست آنچه را امروز برای ما روشن و واضح است، برای نسل‌های آینده مبهم می‌باشد و تاریخ، روشنگر نسل‌های آینده است و امروز قلم‌های مسموم درصدد تحریف واقعیات هستند. باید نویسندگان امین این قلم‌ها را بشکنند.» (صحیفه امام، جلد سوم، صفحه ۴۳۴) از مهم‌ترین وقایع در تاریخ انقلاب اسلامی تسخیر سفارت آمریکا در تهران از سوی دانشجویان پیرو خط امام بود که از ۱۳ آبان ۱۳۵۸ تا ۵ دی ۱۳۵۹ به طول انجامید و تأثیرات قابل توجهی در عرصه بین‌المللی بر جای گذاشت. این اقدام انقلابی که از سوی حضرت امام خمینی (ره) به انقلاب دوم مصوف شد دارای زمینه‌ها، ابعاد و آثار بسیار قابل تأمل و عبرت‌آموزی است که تبیین آنها از جهت روشنگری برای نسل جوان و آینده‌کشور و نیز مردم آزادی‌خواه جهان دارای اهمیت فوق‌العاده است و می‌تواند، دستمایه تحقیقات مستند و معتبر متعددی برای نشان‌دادن چهره کره آمریکا در نظر عموم مردم جهان گردد. با توجه به اینکه مؤسسات و نهادهای فرهنگی استکباری در طول سال‌های گذشته از طریق فیلم و کتاب و مستندهای متعدد سعی وافری در تحریف ماجرای تسخیر سفارت آمریکا به کار بسته‌اند، و از طرفی لزوم تبیین حقیقت این ماجرای حماسی، حداقل دور رسته فعالیت ضروری است: اول، اطلاع‌رسانی و ترویج محتوای اسناد دست‌آمده از سفارت آمریکا در تهران، دوم: روایت مستند، دقیق و مبتنی بر حقیقت از این ماجرا.

اثر متقن و معتبر و جامع

کتاب ایستگاه خیابان روزولت را که به کوشش محققانه جناب آقای محمدمحبوبی در زمستان ۱۴۰۲ منتشر شده است می‌توان بهترین اثر متقن و معتبر و جامع تولید شده در این موضوع تاکنون دانست، ویژگی‌های خاص عبارتند از: روایت‌ماجرا با جزئیات و ترتیب تاریخی، نثر روان، جذاب و خواندنی، تحلیل مبتنی بر واقعیت، اتخاذ رویکرد انقاعی به جای رویه تبلیغی. همچنین کتاب می‌تواند منبعی مفید برای تولیدات محصولات فرهنگی و رسانه‌ای برای جبران خلأ تبیین این واقعه مهم باشد. ان‌شاء‌الله.

